

Persbericht

Het Albertkanaal maakt nog steeds indruk

Stichting Heemkunde *Van Wilre tot Wolder* organiseert op donderdag 30 juni 2011 een lezing onder de titel 'Het Albertkanaal: La Grande Saison de l'Eau 1939...'. De sprekers zijn Gonnie Meijer en Paul Tieman, een echt paar dat al lange tijd bezig is met historische geografie. Speciale aandacht schenken zij aan de ontstaansgeschiedenis van het kanaal (geografische, bouwhistorische en architectonische aspecten van het werk) en aan de plannen voor een scheepvaarttunnel door de St.-Pietersberg.

Aanvang lezing: 19.30 uur. Locatie: kantine Voetbalvereniging RKS V Leonidas-Wolder, aan de Heukelommerweg, Maastricht-Wolder.

De toegang is gratis.

In 1939 viert België de voltooiing van het Albertkanaal! Het kanaal behoort tot de reusachtigste ondernemingen die de Burgerlijke Genie in deze eeuw heeft uitgedacht. De verwezenlijking ervan, vergelijkbaar met die van het Panamakanaal, heeft tien jaar arbeid, en twee miljard frank aan uitgaven gevegd. Deze prachtige waterweg door schilderachtige landschappen zal een geweldige weerslag

hebben op het economisch leven van België. De Kempische koolmijnen zullen er renderend door worden gemaakt; het Vlaamsche platteland zal vatbaar worden voor verindustrialisering; de Waalse industrieën zullen weer opbloeien en Luik zal een der belangrijkste binnenhavens worden van Europa. (citaat uit: 'Exposition Internationale Liège' 1939, périodique no. 1)*

Net voorbij Wolder, aan de rand van Vroenhoven, moet je oppassen dat je er niet zomaar in tuimelt. Het Albertkanaal oogt in zijn omloop rond Maastricht als een door reuzenhanden gegraven gracht die de oude vestingstad nieuw leven in blaast. Even verderop ziet het er nog imposanter uit. Het kanaal snijdt daar in een vijftig meter diepe ingraving in de mergelstenen ondergrond, dwars door de Sint-Pietersberg.

Er ging heel wat aan vooraf voor koning Leopold III het kanaal tussen de industriestad Luik en de havenstad Antwerpen in de zomer van 1939 officieel in gebruik kon stellen. Vooral het tracé in de buurt van Maastricht kostte de ingenieurs van de *Génie Civil* heel wat hoofdbreken. Sinds de splitsing van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden in 1839 was Maastricht in Nederlandse handen en ontstond er als gevolg van voortslepende conflicten over de gevolgen van de nieuwe landsgrens een wonderlijke reeks waterbouwkundige werken in en rond de stad. Het Albertkanaal vormt daarvan het (voorlopige?) sluitstuk. Al die kanalen en al dan niet gekanaliseerde delen van de Maas vormen een waarachtige gordiaanse knoop. Het is een knoop met politieke draaiingen, economische lussen, en militaire strikken. Doorgehakt is de knoop echter nooit. En dus moest de Hoeg Brögg heel hoog worden, en worden voor veel geld de beweegbare delen van spoor- en Servaasbrug gerenoveerd...

Er valt ongelooflijk veel te vertellen en te laten zien over het Albertkanaal. De sprekers hebben voor hun lezing een keuze moeten maken. Vanzelfsprekend belichten ze de meervoudige aanleiding om het kanaal aan te leggen en de militaire kanten van het project. Maar ook de plannen voor de bouw van een scheepvaarttunnel door de Pietersberg. Ook gaan ze in op de geografische, bouwhistorische en architectonische aspecten van het Albertkanaal. In de loop der jaren hebben zij veel bijzonder beeldmateriaal verzameld. Niet alleen foto's en tekeningen van sluizen, stuwen en bruggen, maar ook van -bijvoorbeeld- een reusachtige maquette van het hele kanaal van Antwerpen tot Luik.

Maar ook iets onverwachts komt aan de orde: de meest vergeten wereldtentoonstelling in de geschiedenis. Want die heeft alles te maken heeft met het Albertkanaal. Het was de *Exposition Internationale de la technique de l'eau 1939* en het bijbehorende *Grande Saison de l'eau 1939*. In 1936 ontstond 'en petit comité' in Luikse kringen het plan om de voltooiing van het Albertkanaal te vieren met een Internationale Tentoonstelling rond het thema water. De Wereldwaterexpo ging open op 20 mei 1939 en was meteen een enorm succes. Het hoogtepunt van het 'Grande Saison' was de inauguratie van het Albertkanaal op 30 juli 1939. Vrij snel werd al één miljoen bezoekers geteld waaronder de Nederlandse koningin en de Franse president. Het succesverhaal eindigde abrupt in de laatste dagen van augustus. Tijdens een zomerse onweersbui sloeg de bliksem in twee stalen spoorbruggen over de Maas in Luik. Die explodeerden als gevolg van aangebrachte ladingen springladingen van het eigen leger. De dag erna viel het Duitse leger Polen binnen en volgden de oorlogsverklaringen elkaar op. Al snel werd duidelijk dat de poorten van de Exposition Internationale de Liège* 1939 nooit meer open zouden gaan. De paviljoens en paleizen werden op twee na gesloopt of vervielen tot groteske ruïnes die er rond 1950 nog steeds stonden. Het *Grande Saison* verdween als gevolg van de alles overschaduwende Tweede Wereldoorlog in het grote vergeetboek. Of niet? In 2017 is Luik voornemens een nieuwe Internationale Tentoonstelling te organiseren. Als locatie heeft men het terrein van de Expo 1939 op het oog...

* Liège: toen nog met accent aigu op de letter E. In 1946 besloot het stadsbestuur het accent om te draaien en werd het een accent grave.

Gonnie Meijer en Paul Tieman

Gonnie Meijer (Den Haag, 1969) en Paul Tieman (Maastricht, 1968) vormen een echtpaar dat al vele jaren gepassioneerd bezig is met historische geografie. Voor Gonnie is het een bezigheid in vrije tijd, voor Paul is het met regelmaat ook een beroepsmatige activiteit naast zijn bezigheden in de maquettewereld, tentoonstellingsvormgeving en beeldende kunst. Hun belangstelling gaat vooral uit naar de historie van infrastructuur. Maar ze richten zich ook met graagte op de bewoningsgeschiedenis van een bepaalde plek of landstreek. In 2007 verscheen van hun hand 'Het ligt op straat', een reisgids langs de ontwikkelingsgeschiedenis van bestratingsvormen, verhardingen en wegmarkeringen in Maastricht. Momenteel werken ze o.a. aan de expositie *La Petite Saison de l'Eau 2011*, over de Wereldwaterexpo in Luik 1939. *La Petite Saison de l'Eau 2011* zal te zien zijn van 27 augustus t/m 18 september in het Ainsi cultuurhuis.

Nadere informatie:

heemkundewolder@gmail.com

of telefonisch bij Jean-Marie Willems, tel. 0433470196

Maastricht-Wolder, juni 2011